

Samarbejde med private virksomheder om kommunale opgaver: Stadig store potentialer

Kommunernes samarbejde med private virksomheder kan rumme gevinster i millionklassen for de enkelte kommuner – og milliarder for samfundet som helhed. Følgende notat indeholder analyser af kommunerens samarbejde for 2020. Med et særligt fokus på vej- og parkopgaverne i kommunerne.

Introduktion

Kommunernes samarbejde med private virksomheder måles i denne analyse ved Indikator for Konkurrenceudsættelse (IKU), som er fastsat af Indenrigs- og Boligministeriet. Indikatoren beskriver forholdet mellem konkurrenceudsatte driftsopgaver og den samlede mængde af udbudsegne opgaver i en kommune opgjort i netto-driftsudgifter. De konkurrenceudsatte opgaver består af de driftsopgaver, der varetages af private leverandører og kommunernes egne vundne bud.

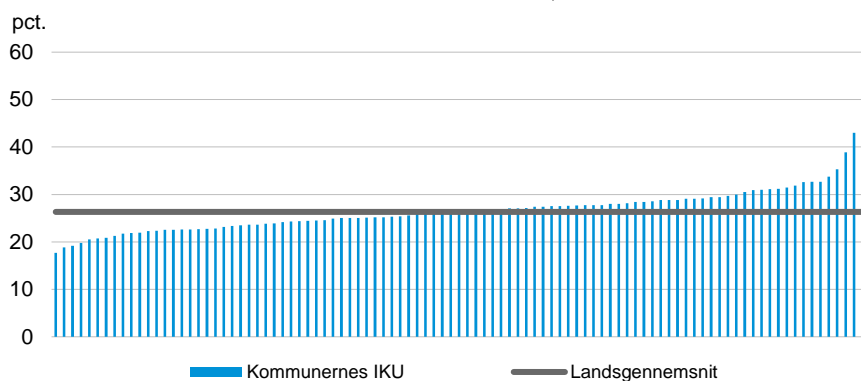
Fald i samarbejdet for tredje år i træk

Samarbejdet er for tredje år i træk faldet. I 2020 var der samarbejde med private virksomheder i lidt over 26 procent af de udbudsegne driftsopgaver¹, hvilket svarer til opgaver for omtrent 65 mia. kr. Bag dette landsgennemsnit gemmer sig en variation på hele 33,6 procentpoint. Forskellen mellem kommunen med det højeste og laveste niveau af samarbejde, målt på andelen af udbudte opgaver, er henholdsvis 51,3 og 17,7 procent.

¹ For definition af de udbudsegne opgaver, henvises til metodeafsnittet.

Stor variation i kommunernes samarbejde med private virksomheder

Kommunernes samlede konkurrenceudsættelse, 2020

Anm.: Indikator for konkurrenceudsættelse opgøres som forholdet mellem mængden af de udbudte kommunale driftsopgaver og de udbudsegne opgaver, jf. Indenrigs- og Boligministeriets definition. For yderligere henvises til metodeafsnittet. Lands gennemsnittet er beregnet som et vægtet gennemsnit med de kommunale udgifters størrelser som vægte.

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet, Danmarks Statistik samt DI-beregninger.

Løft til best practice vil betyde øget værdi af samarbejdet for 37 mia. kr.

Selvom der generelt er tilbagegang, er nogle kommuner langt fremme i deres samarbejde med private virksomheder om kommunale opgaver. Best practice angiver gennemsnittet for de ti kommuner med højest grad af udbudte opgaver inden for hver hovedkonto. I 2020 er den samlede best practice lidt over 41 procent. Hvis alle kommuner nåede samme niveau, viser DI's beregninger, at samarbejdets værdi kunne øges med 37 mia. kr.

Kommunerne kan indhente gevinster for 5,6 mia. kr.

DI vurderer, at der generelt er et potentiale for at hente kvalitative og økonomiske gevinster ved øget konkurrenceudsættelse svarende til 10-15 procent af driftsudgifterne. Disse gevinster kan eksempelvis komme fra inddragelse af private aktører med særlig ekspertise, som frigiver stordriftsfordele eller anvendelse af ny teknologi.

Ligeledes kan gevinsterne findes ved nye, innovative, arbejdsformer til at løse de kommunale opgaver eller øget produktivitet ved at lade private virksomheder varetage opgaven². Ved løft af kommunernes nuværende niveau til best practice, vurderes det, at kommunerne samlet kunne finde yderligere gevinster på 3,7-5,6 mia. kr. til eksempelvis mere personale i daginstitutionerne, bedre tid til ældreplejen eller forbedre indeklimaet i folkeskolerne.

Særligt de tekniske opgaver har høj samarbejdsgrad

Kommunernes driftsopgaver kan karakteriseres som tre overordnede områder; de tekniske opgaver, støttefunktioner og borgernære velfærdsopgaver. Disse opdelinger tydeliggør potentialer gemt i de forskellige opgaveområder, hvor både det gennemsnitlige samarbejde og variationen heri er meget forskellig.

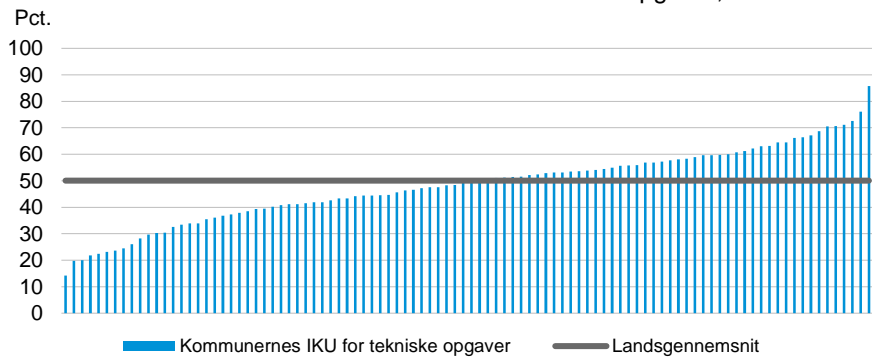
²Andersson, F. m.fl. (2019). Outsourcing Public Services: Contractibility, Cost, and Quality. *CESifo Economic Studies Volume 65(4)*: 349–372,

Det er på området for de tekniske opgaver, at samarbejdet med private virksomheder er størst. Her er i gennemsnit halvdelen af de udbudseguede opgaver udbudt til konkurrence.³ Det er ligeledes her, hvor variationen blandt kommunerne er størst. Kommunernes samarbejde med private virksomheder om opgaver som byudvikling og infrastruktur spænder mellem 14,1 og 85,8 procent, svarende til en spredning på 71,7 procentpoint.

Best practice for de tekniske opgaver ligger på 77,6 procent. Kunne kommunerne lykkedes med at løfte samarbejdet til niveauet svarende til best practice, vil kommunerne samlet set kunne samarbejde med virksomhederne om yderligere opgaver svarende til lige under 6 mia. kr.

Stor inspiration at hente for mange kommuner i løsningen af tekniske driftsopgaver

Kommunernes konkurrenceudsættelse af de tekniske opgaver, 2020

Anm.: Indikator for konkurrenceudsættelse opgøres som forholdet mellem mængden af de udbudte kommunale driftsopgaver og de udbudseguede opgaver, jf. Indenrigs- og Boligministeriets definition. For yderligere henvises til metodeafsnittet. Landsgennemsnittet er beregnet som et vægtet gennemsnit med de kommunale udgifters størrelser som vægte. De tekniske opgaver omfatter hovedkonto 0 og 2 i de kommunale regnskaber, som indeholder opgaver forbundet med byudvikling, trafik og infrastruktur.

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet, Danmarks Statistik samt DI-beregninger.

Kommunerne kan finde 400 mio. kr. i vej- og park-området

Mere fokuseret kan man betragte udvalgte opgavetyper inden for det tekniske område, som kan betegnes som vej- og park-området.⁴ Betragtes disse opgaver særskilt findes en endnu større spredning på 75,1 procentpoint, hvor landsgennemsnittet ligger på 45,1 procent af de udbudseguede opgaver, som løses i samarbejde med private virksomheder.⁵ DI har en målsætning om 70 procent samarbejde om disse opgaver, hvilket vil betyde yderligere samarbejde om

³ De tekniske opgaver udgøres af bruttodriftsudgifter forbundet med byudvikling, trafik og infrastruktur (hovedkonto 0 og 2 i kommunernes regnskaber).

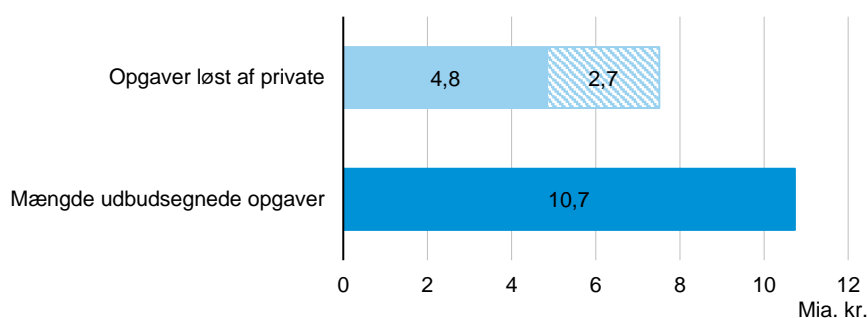
⁴ Vej- og park-området udgøres af forholdet mellem udbudte og udbudseguede opgaver (ekskl. egne vundne bud) for udvalgte funktioner på hovedkonto 0 og 2. Se metodeafsnittet for nærmere beskrivelse.

⁵ Da kommunernes egne vundne bud ikke opgøres på lavere niveau end for hovedkonti, er der ikke muligt at medtage dem i vej- og park-områdets indikator.

opgaver svarende til 2,7 mia. kr. Ved indfrielse af dette mål, kan kommunerne indhente op til 400 mio. kr. i gevinster.

Vej- og park-området gemmer på mange uforløste potentialer

Mængden af opgaver løst af private, potentiale ved nået målsætning og mængde af udbudsegnde opgaver for vej- og park-området, 2020

Anm.: Der skelnes her mellem udbudte opgaver og opgaver løst af private, da kommunernes egne vundne bud kun opgøres på hovedkontoniveau og derfor ikke kan opdeles for vej- og park-området særskilt. For nærmere beskrivelse af vej- og park-området, henvises til metodeafsnittet.

Kilde: Indenrigs- og boligministeriet, Danmarks Statistik samt DI-beregninger.

Mindre variation i samarbejdet om støttefunktioner

I den anden ende af skalaen ligger samarbejdet om støttefunktioner, der eksempelvis består af opgaver så som rengøring, kantinedrift mv. og relaterer sig til undervisning, kultur samt administration⁶. Her er variationen blandt kommunerne relativt lavt med kun 23,8 procentpoint mellem kommunen med lavest og højeste grad af samarbejde.⁷

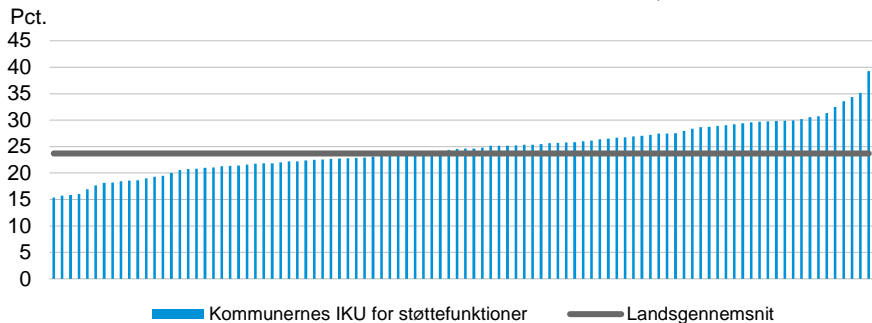
Derimod er landsgennemsnittet for disse opgaver omkring halvdelen af niveauet for de tekniske opgaver med kun 23,7 procent af de udbudsegnde opgaver konkurrenceudsat. Best practice for støttefunktioner på 34,7 procent er svarende til et potentiale for samarbejde om yderligere 8,1 mia. kr., som betyder estimerede gevinster mellem 800 mio. kr. til 1,2 mia. kr.

⁶ Støttefunktioner udgøres af bruttodriftsudgifter forbundet med undervisning, kultur og administration (hovedkonto 3 og 6 i kommunernes regnskaber).

⁷ Den laveste grad af samarbejde om støttefunktioner ligger på 15,4 procent, mens den for den højeste er på 39,2 procent.

Mindre grad af variation i andelen af udbudte støttefunktioner

Kommunernes konkurrenceudsættelse af støttefunktioner, 2020

Anm.: Indikator for konkurrenceudsættelse opgøres som forholdet mellem mængden af de udbudte kommunale driftsopgaver og de udbudsegneede opgaver, jf. Indenrigs- og Boligministeriets definition. For yderligere henvises til metodeafsnittet. Landsgennemsnittet er beregnet som et vægtet gennemsnit med de kommunale udgifters størrelser som vægte. Støttefunktioner omfatter hovedkonto 3 og 6 i de kommunale regnskaber, som indeholder opgaver forbundet med undervisning, kultur og administration.

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet, Danmarks Statistik samt DI-beregninger.

Omtrent en fjerdedel af de borgernære velfærdsopgaver udbydes

De borgernære velfærdsopgaver⁸ udgøres af sundheds- og sociale opgaver. I 2020 var der offentlig-privat samarbejde for knap en fjerdedel af de udbudsegneede opgaver.⁹ Variationen er dog relativt stor med 51 procentpoints spredning mellem den kommune med henholdsvis laveste og højeste samarbejdsgrad.¹⁰ Dette skyldes blandt andet, at enkelte kommuner i særlig høj grad samarbejder med private virksomheder på dette område sammenholdt med resten af landets kommuner.

Kommunerne med det højeste niveau af samarbejde med private inden for velfærdsopgaverne medfører en best practice på 39,4 procent. Ved at kommunerne samlet når dette niveau, vil mængden af de udbudte opgaver øges med 23 mia. kr., hvilket muliggør gevinster for op til 3,5 mia. kr.

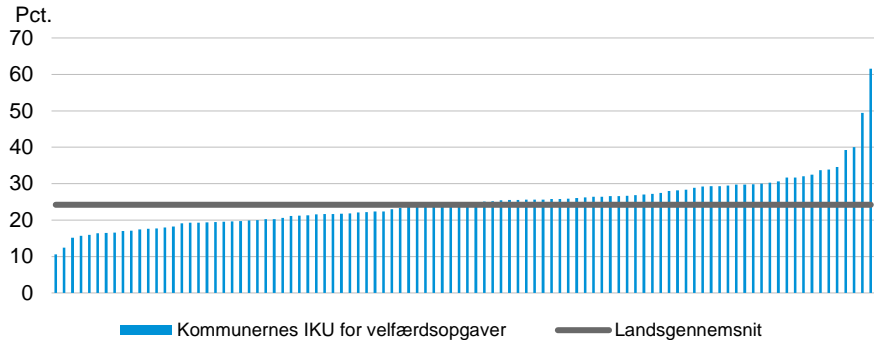
⁸ Velfærdsopgaverne udgøres af bruttodriftsudgifter forbundet med sundhed og sociale opgaver (hovedkonto 4 og 5 i kommunernes regnskaber).

⁹ IKU'en for de borgernære velfærdsopgaver er 24,2 procent i 2020.

¹⁰ Den laveste grad af samarbejde om velfærdsopgaver ligger på 10,6 procent, mens den for den højeste er på 61,6 procent.

Tæt på en fjerdedel af de borgernære velfærdsopgaver udbydes til konkurrence

Kommunernes konkurrenceudsættelse af støttefunktioner, 2020

Anm.: Indikator for konkurrenceudsættelse opgøres som forholdet mellem mængden af de udbudte kommunale driftsopgaver og de udbudseggede opgaver, jf. Indenrigs- og Boligministeriets definition. For yderligere henvises til metodeafsnittet. Landsgennemsnittet er beregnet som et vægtet gennemsnit med de kommunale udgifters størrelser som vægte. De borgernære velfærdsopgaver omfatter hovedkonto 4 og 5 i de kommunale regnskaber, som indeholder opgaver forbundet med sundhed og sociale opgaver.

Kilde: Indenrigs- og Boligministeriet, Danmarks Statistik samt DI-beregninger.

Metode

Definition af best practice

DI definerer i denne analyse best practice som gennemsnittet for de ti kommuner, der inden for hver hovedkonto konkurrenceudsætter den største andel af de udbudseggede opgaver. Best practice svarer til, at kommunerne for hver hovedkonto når op på et niveau, der svarer til gennemsnittet for de ti kommuner, der konkurrenceudsætter mest.

Vej og park-området

Indikatoren som beskriver andelen af vej og park-opgaver, der løses af private aktører, er givet ved DI Dansk Byggeris 'Udlisitering af tekniske opgaver'. Den er defineret med udgangspunkt i Privat Leverandør Indikatoren (PLI), der er fastsat af Indenrigs- og Boligministeriet, og beregnes ligesom IKU'en, dog uden kommunernes egne vundne bud. Hertil er der udvalgt særligt relevante funktioner på hovedkonto 0 ('Byudvikling') og 2 ('Trafik og infrastruktur'), som tilsammen udgør denne analyses vej og park-område.

For uddybning af indikatoren samt specificering af de udvalgte funktioner, henvises der til DI Dansk Byggeris [tekniske notat](#).

Besparelse på 10-15 pct. af udgifterne

DI vurderer på baggrund af flere forskningsartikler og rapporter fra bl.a. Quartz, EffektDoku og Udbudsportalen, at kommunerne kan opnå en bruttogevinst på 10-15 pct. af udgifterne ved at konkurrenceudsætte driftsopgaver, der ikke tidligere har været konkurrenceudsat.

Denne antagelse bygger på eksisterende studier om økonomiske effekter af konkurrenceudsættelse – læs mere herom i [Dokumentation for potentiale ved konkurrenceudsættelse](#).